

Дубров С.О., Лисенко О.Ю.

ОПАНУВАННЯ НАВИЧОК З НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОЛІКАРСЬКОЇ ДОПОМОГИ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРОВІЗОРІВ

Національний медичний університет імені О.О.Богомольця, Київ

Розглянуто питання оцінки рівня теоретичних знань та практичних навичок з надання першої долікарської допомоги у майбутніх провізорів. Запропоновано поетапний наскрізний план заходів щодо формування компетентності з її надання у студентів фармацевтичного факультету під час навчання у вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладах III–IV рівня акредитації.

Ключові слова: навички з надання першої долікарської допомоги у майбутніх провізорів, серцево-легенева реанімація, невідкладна фармакотерапія.

Сучасний етап державотворення в Україні, який характеризується активними розбудовчими процесами у сфері суспільно-економічних відносин, глобалізацією знань, посиленням конкуренції на ринку праці, висуває принципово нові вимоги до фахівців. Невід'ємними складовими є здатність особистості до саморозвитку, самовдосконалення, співпраці та взаємодії, усвідомлення відповідальності за долю країни.

Проблемам удосконалення організації навчального процесу як цілісної системи забезпечення знань, умінь і навичок з використанням принципів педагогічної інноватики присвячено роботи І.Бежа, М.Бургіна, В.Давидова, Л.Зоріної, В.Журавльова, М.Кларіна, Б.Лихачова, С.Максименка, В.Монахова, З.Решетової, Н.Тализіної, Я.Цехмістера, Н.Юсуфбекової, І.Якиманської та ін.

Система охорони здоров'я, як індикатор розвитку громадянського суспільства, потребує забезпечення сучасними високваліфікованими кадрами, що зумовлює необхідність модернізації системи медичної (фармацевтичної) освіти, її інтелектуалізації та інформатизації відповідно до світових стандартів.

Особливої уваги потребує процес підготовки кадрів для фармацевтичного сектора охорони

здоров'я, як одного з найбільш комерціалізованих та економічно-значущих компонентів, зокрема, актуальними є питання його гуманізації та забезпечення професійної компетентності фахівців [1].

Відповідно до пункту 2 статті 78 Закону України № 2802-ХІІ від 19 листопада 1992 р. "Основи законодавства України про охорону здоров'я" (зі змінами та доповненнями) необхідно запровадити програмний цикл підготовки майбутніх провізорів у вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладах, що передбачає, зокрема, формування навичок з надання першої долікарської допомоги громадянам у разі нещасного випадку, а також в інших екстремальних ситуаціях [2].

У Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця майбутні провізори здобувають зазначені навички у процесі вивчення дисципліни "Перша долікарська допомога", викладання якої здійснюється відповідно до Навчального плану підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "спеціаліст" кваліфікації "провізор" у вищих медичних навчальних закладах України IV рівня акредитації, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України № 930 від 07 грудня 2009 р. "Про затвердження та введення нового навчального плану підготовки

фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "спеціаліст" кваліфікації "провізор" у вищих навчальних закладах IV рівня акредитації за спеціальністю "фармація" (зі змінами) на другому курсі впродовж одного навчального семестру.

Загальна кількість академічних годин, відведених для вивчення дисципліни, становить 108 (3 кредити), з них практичних занять – 72 год, самостійної роботи – 36 год [3].

Відповідно до робочої навчальної програми із зазначеної дисципліни, 53,7% інформації, необхідної для засвоєння, безпосередньо пов'язані з наданням невідкладної допомоги постраждалим.

Однак спостереження за практичною діяльністю провізорів, зокрема, консультативною допомогою, яку вони надають при відпуску безрецептурних препаратів, зумовили необхідність здійснення перевірки рівня їх домедичної підготовки під час навчання у вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладах.

Мета роботи – оцінити рівень теоретичних знань щодо надання першої долікарської допомоги у майбутніх провізорів; розробити поетапний наскрізний план заходів щодо формування компетентності з її надання у студентів фармацевтичного факультету під час навчання у вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів III–IV рівня акредитації.

Для перевірки рівня теоретичних знань щодо надання першої долікарської допомоги серед студентів нами було розроблено анкету, яка містить 10 запитань закритого типу, у тому числі складних, та опитано 216 респондентів, які є студентами 3–5-го курсів та успішно засвоїли матеріал, передбачений до опанування під час вивчення дисципліни "Перша долікарська допомога".

Перший блок з 4 запитань був сформований з метою перевірки знань щодо надання першої

допомоги при травмах, а саме ранах, кровотечах та переломах.

Другий блок запитань передбачав перевірку обізнаності студентів з методикою проведення серцево-легеневої реанімації.

Також було запропоновано 2 ситуаційні задачі, які передбачали необхідність раціонального підбору лікарських засобів з наданого переліку при зупинці кровообігу, а також травматичному шоці.

За результатами анкетування було встановлено, що 81,4% опитаних не володіють базовими знаннями щодо методики проведення серцево-легеневої реанімації і лише 32,9% респондентів правильно обрали заходи допомоги при травмах. Що стосується лікарських засобів, то 52,8% опитаних змогли симптоматично оцінити стан хворого та надати коректну невідкладну фармакотерапевтичну допомогу.

Дані, отримані під час дослідження (таблиця), свідчать про недостатність знань студентів щодо надання першої долікарської допомоги та є підставою для запровадження механізму їх ефективного опанування під час навчання у вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладах.

Нами розроблений поетапний наскрізний план заходів щодо формування компетентності з надання першої долікарської допомоги у студентів фармацевтичного факультету під час навчання у вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладах III–IV рівня акредитації, зокрема шляхом запровадження елективного курсу, який передбачатиме тижневе порівневе опанування теоретичних знань та відпрацювання практичних навичок студентами фармацевтичного факультету на першому, третьому та п'ятому курсах (рисунок), що відповідає пункту 6 Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України № 1115 від 21 листопада 2012 р. [4].

Результати оцінки рівня теоретичних знань з надання першої долікарської допомоги у студентів фармацевтичного факультету Національного медичного університету імені О.О. Богомольця

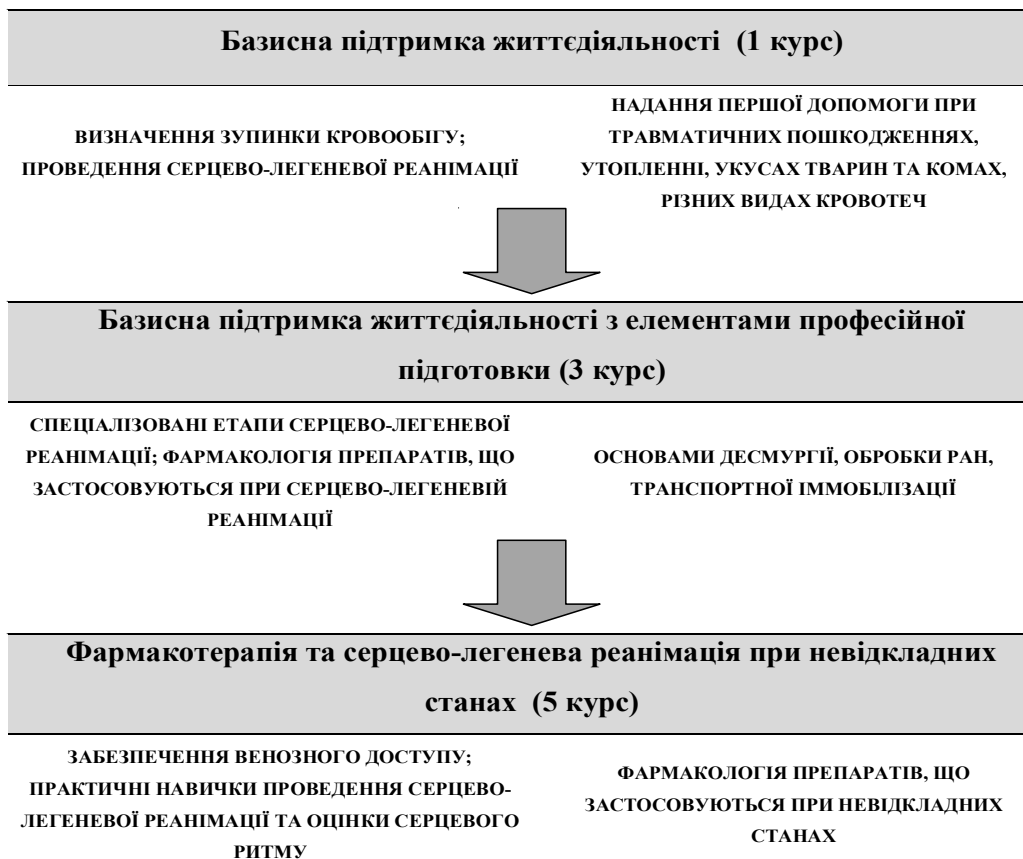
№ з/п	Питання	Частка правильних відповідей, %
1.	Яким чином необхідно здійснювати обробку рани?	78,2
2.	Яким чином необхідно надати допомогу при травмі грудної клітки, якщо спостерігається її видима деформація, наявність рани, з якої спостерігається "свист" на вдиху, а також кровотеча?	5,6
3.	У разі, якщо у постраждалого спостерігається кровотеча, при якій кров витікає пульсуючим струменем яскраво-червоного кольору, яким чином необхідно здійснити її зупинку?	33,4
4.	Якими мають бути заходи щодо підтримання прохідності дихальних шляхів у травмованої особи без свідомості?	14,4
5.	У разі, якщо Ви стали свідками дорожньо-транспортної пригоди, під час якої є постраждалі з політравмою, оберіть лікарські засоби, наявні в автомобільній аптечці, котрі слід застосувати до приїзду бригади швидкої медичної допомоги?	37,5
6.	Які системи організму та їх показники необхідно обстежити у хворого із загрозою зупинки кровообігу?	25
7.	Яким має бути співвідношення, а також частота компресій та вдихів при проведенні серцево-легеневої реанімації?	4,2
8.	Яким має бути співвідношення, а також частота компресій та вдихів при проведенні серцево-легеневої реанімації у дитини 6 років?	2,3
9.	Яким чином слід забезпечити прохідність дихальних шляхів у пацієнта при проведенні серцево-легеневої реанімації?	43,1
10.	Відвідувач аптеки втратив свідомість. Пульс на магістральних артеріях відсутній, спостерігається зупинка дихання. Який лікарський засіб та шлях його введення необхідно обрати до початку проведення серцево-легеневої реанімації?	68,1
Середній показник		31,2

Перший рівень – "Базисна підтримка життєдіяльності", розрахований на 36 аудиторних годин, передбачає опанування методики визначення зупинки кровообігу (серця); проведення серцево-легеневої реанімації; надання першої допомоги при травматичних пошкодженнях, утопленні, укусах тварин та комах, різних видах кровотеч.

Другий рівень – "Базисна підтримка життєдіяльності з елементами професійної підготовки" (36 аудиторних годин) розрахований

на ознайомлення зі спеціалізованими етапами серцево-легеневої реанімації (оцінка виду зупинки кровообігу, проведення дефібриляції тощо); потенційними причинами зупинки кровообігу; основами десмургії, обробки ран, транспортної іммобілізації; фармакологією препаратів, які застосовуються при серцево-легеневій реанімації.

Третій рівень – "Фармакотерапія та серцево-легенева реанімація при невідкладних станах"

(36 аудиторних годин) передбачає відпрацювання методики забезпечення венозного доступу; практичних навичок проведення серцево-легеневої реанімації та оцінки серцевого ритму (на манекенах); обговорення фармакології препаратів, які застосовують при невідкладних станах (епілепсії, гіпертонічному кризі, гострому коронарному синдромі, інсульті, бронхіальній астмі, анафілактичному шоці).

Таким чином, опанування повного курсу, загальна тривалість якого становить 108 академічних годин (36 годин відведено на один рівень), забезпечить можливість встановлення взаємозв'язків з іншими дисциплінами, регулярного повторення засвоєного теоретичного матеріалу, підтримання належного рівня практичних навичок та створить підґрунтя для формування компетентності з надання першої долі-

карської допомоги у майбутніх провізорів, що, на нашу думку, значною мірою сприятиме збереженню здоров'я населення, а також економії бюджетних коштів, які виділяються на домедичну підготовку молодих спеціалістів, для спрямування їх на опанування протягом 3 місяців з моменту призначення на посаду.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бояцис Р. (2008) *Компетентный менеджер. Модель эффективной работы*; пер. с англ. М.: НИРО, 352 с.
2. Закон України "Основи законодавства України про охорону здоров'я" : за станом на 01 квітня 2014 р. Верховна Рада України. К.: Парлам. вид-во.
3. "Про внесення змін до Навчального плану підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "спеціаліст" кваліфікації" провізор" у вищих навчальних закладах IV рівня акредитації за спеціальністю "фармація": Наказ МОЗ України № 542 від 08.07.2010 р. Київ.
4. "Про затвердження Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу": постанова Кабінету Міністрів України № 1115 від 21.11.2012 р. Київ.

Дубров С.А., Лисенко А.Ю.

**ОСВОЕНИЕ НАВЫКОВ ПО ОКАЗАНИЮ ПЕРВОЙ ДОВРАЧЕБНОЙ ПОМОЩИ
КАК ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ЭЛЕМЕНТ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ПРОВИЗОРОВ**

Рассмотрен вопрос оценки уровня теоретических знаний и практических навыков по оказанию первой доврачебной помощи у будущих провизоров. Предложен поэтапный сквозной план мероприятий по формированию компетентности по ее оказанию у студентов фармацевтического факультета во время учебы в высших медицинских (фармацевтических) учебных заведениях III–IV уровня аккредитации.

Ключевые слова: *навыки по оказанию первой доврачебной помощи у будущих провизоров, сердечно-легочная реанимация, неотложная фармакотерапия.*

Dubrov S. , Lysenko O.

**ACQUIRING THE SKILLS OF TO PROVIDE FIRST AID TRAINING AS A COMPULSORY
ELEMENT OF FUTURE PHARMACISTS**

National O.Bohomolets Medical University

The problem of assessing the level of theoretical knowledge and practical skills to provide first aid in future pharmacists. Offered through a phased action plan to build competence in the provision of its Faculty of Pharmacy students during their studies in higher medical (pharmaceutical) educational institutions of III–IV accreditation levels.

Keywords: *skills to provide first aid in future pharmacists, cardiopulmonary resuscitation, emergency pharmacotherapy.*